

Heveskedése, elkeseredése bonyolulttá teszi ugyan mondatait, de ez az érzelmi aláfestés érdekesebb, mint a mű gondolatai.

A budapesti Vas-utcai felsőkereskedelmi iskola *Vedres István* művét nyomatta újra: *A Tiszát a Dunával összekapcsoló új hajózható csatorna*. Az 1805-ben megjelent művet dr. *Farkas László* vezetésével az intézet utolsó évfolyamú növendékei adták ki.

Farkas László gondos bevezetéséből és magából a műből tevékeny és ügyes gyakorlati embert ismer meg *Vedres István*ban az olvasó. Érvei a csatorna mellett talpraesettek, ma sem tudnak többet és jobbat felsorolni. Érdekes és sokszor elszomorító képet kapunk a múlt század eleji gazdasági viszonyokról. Nem tudják eladni a gabonát, mert nincs szállító eszközük, ezért az állattal etetik fel és pocskolják munkájuk gyümölcsét. A csatorna haszna azonban csak az egyik tétel, amit *Vedres* bizonyítani kíván. A másik talán még kedvesebb szívének: Pestet és Szegedet kell összekötnie a csatornának. Városának esküdt földmérője Szegedet több fontos víziút központjának álmodja. Stílusán meglátszik, hogy küzködik a kifejezésekkel, sokszor belebonyolódik mondanivalójába, de azért gondolatát világosan és maradék nélkül, minden cicomától mentesen veti papírra.

A budapesti Szent Margit leánygimnázium *Hajnal Mátyás* 1629-ben megjelent imakönyvét adta ki újra. A meglepően jó névtelen bevezetés *Hajnal Mátyás* stílustörténeti helyét keresi meg: a korai barokkba tartozik, mert «a cikornyáság és megokolatlan nyelvicomázás és ékítgetés mint stilizáló öncél még nem jut benne uralomra. Tulajdonképpen a középkori misztika nyelvének utolsó kihajtásával állunk itt szemben».

Az imakönyvet egységessé teszi 18 barokkizlésű metszet, melyeknek alkotója «nem az undok Vénusnak, sem

az ő fertelmes fiának, Cupidonnak lelkét hallgatta volt; hanem az Mennyei Vőlegénynek és az ő szerelmes Mát-kájának, az Anyaszentegyháznak iskolájában tanuló szívek között tanult volt». Minden kép után három «punt» jön, amelyek megmagyarázzák az ábrát. Ezt követi a könyörgés. A «punt»-okban korholja a bűnös hívőt a szerző, a könyörgésben Jézus szerető szívéhez fordul segítségért. Az imakönyvön végigvonul a misztikus szerzőkből jól ismert ellentét: a bűnös emberi szívet minden rútsága és undoksága ellenére is felkeresi a «Mennyei Vőlegény», Jézus és mégis akadnak emberek, akik nem sietnek befogadni, hanem bűneikkel bezárják előtte szívük ajtaját. Ez a sorozat egyik legérdekesebb és legszebben kiállított kötete.

F. J.

Bánáti Oszkár: Fiala ritmusok. (Versek.) Szeged. Műhely ez a kötet, amelyben még együtt van az öntvény a salakkal s ahol a formák tiszta vonalát bosszantó hibák teszik élvezhetetlenné. Látásmódban kétségtelenül poétai jeleket mutat, de kifejezéseinek tisztulatlansága és súlyos képzavarai csökkentik ezeknek a biztató jeleknek az értékét.

«Kosár vadalma»-ciklusa friss élet-szemléletével, nyers és zamatos ízeivel («Szerelmem paraszti módra») s a gyöngéd ecsettel felvázolt «Akvarell»-jével jóval felülemelkedik verseinek átlagos színvonalán.

Elgondolásában érdekes a «Levélhullás»-ciklus «Alföldi város» c. verse:

«Itt az alföldön kócos vendéghaj
a város,

Ide legelő kell, mező kell, csatakos,
sáros

Ahol a rögben erő, szilajság tanyáz,
Töretlen lábra erőszakolt bakancs
a ház».

Szerelmi lírája jelentéktelen, kellemtelen próza sekélyes tartalommal.

Formaérzéke gyenge, a vers minduntalan összecuklik, a gondolat a kifejezések döccenőin egészen szétzilálódik. Szabadverseiben nem tud belső ritmust teremteni. Különösen értéktelen Hajnalcsillag c. hosszabb vers meséje. J.

Lill András : Hullámjáték. Versek. 1932. Budapest. Nehéz ezeket a verseket úgy megmérni, hogy az ember azt érezze, igazságos a mérték s tiszta a kép, amit róluk adunk. Azok nem abban rejlik, hogy a verskötet valami rendkívülit adna, hanem mert a költemények értékben nagyon különböznek egymástól. Témájuk : a kedves szépsége, a kedves iránt érzett gyöngéd szerelem s elszórtan egy-egy természeti kép. Mondhatnánk, a könyv : szerelem halk pianisszimóban. Az ember néhol egy-egy pillanatra a római elegiikusok hatását érzi, Catullus éneke Lesbiához Catullus ereje és merészsége nélkül. Valahol a háttérben, talán éppen a klasszikus kapcsolatokon át Babits árnyékát is sejtjük. Legtalálóbban mégis szerelmi elegiáknak nevezhetnénk e költeményeket. Ime izelítőtül : Légy bátor — tanít a vers — légy őszinte, ha szeretsz, ha csalsz — nem fáj sokáig.

«Rövid ez itten, rőf,
itt a mérték, elmegy
az Isten, sötét lesz
a világ. Légy bátor !» (Légy bátor.)

Másutt :

«Állj a tükörbe s mutasd meztelen
vállad ez ismeretlen rajongónak,
aki
szeretne lenni ott csat vagy illa-
tocska,
mely nem övezhet senkit sem
utánad». (Vallomás.)

Majd horáciusi reminiscenciák :

«Bujtass a nyár legtelibb
forróságába, vess ki a tél

legtelibb hidegébe, se láng,
se hidegség nem fog énrajtam». (Bujtass a nyár legtelibb . . .)

A költeményekben általában a régi iskola vegyül a modern lírával. A költő hangszerelése, a kifejezés, a forma-tisztelet, bizonyos önfegyelem, a régi iskola hagyománya, mondanivalója már modern világszemléletből fakad. Mindez enyhe szentimentalizmussal van átítatva, ez jelzi a költő egyéniségét s bár nem kölcsönöz a verseknek rendkívüliséget, tiszta idealizmusával mégis rokonszenves.

Mindez tudatos is nála :

«Nem harci dal volt,
csak szerelmes ének — — —
— — — távol a zajtól,
hol lelkes a lélek,
ember az ember». (Jó volt itt élni.)

Nagy hiba, hogy a költő mondani-valójának közlésében gyakran zavart és homályos, mondatkötései néha kétségbeejtőek, olykor a kifejezés gyámoltalanul naiv. Sokszor az az érzésünk, hogy alá kellene támasztani egy-egy lehulló verssort.

Ime :

«Mulj el felettem — kicsi mulandóság,
nyilnak már rajtam sok-sok őszirózsák.
Aki letép egyet, — annak a jó Isten
érinticsuklóját — és visszajeli szépen.(!)
(Jó volt itt élni.)

Másutt könnyen játszik a rímek hangszerén :

«Öregebb talán az Istennél,
évente egyszer virágos,
kékruhás fecskék köszöntik
és partjain vetkőző lányok». (A Tisza Szolnoknál.)

Különös és talán nem véletlen, hogy a szerelmi költemények sokaságából éppen ezek a Tiszáról írott költemények tűnnek ki költőiségük szépségével. A konzekvenciát a költőre bizzuk.